

ДБАЮЧИ ПРО МАЙБУТНЄ

До 60-річчя члена-кореспондента НАН України С.П. ПАВЛЮКА

2 січня наукова громадськість відзначила ювілей видатного вченого-етнолога, доктора історичних наук, директора Інституту народознавства НАН України, члена-кореспондента НАН України Степана Петровича Павлюка. Прекрасний організатор, талановита особистість, людина енциклопедичних знань, учений світового рівня, він зумів запалити своїм творчим ентузіазмом багатьох обдарованих людей.

Наше сьогодні — це час національного відродження, коли всі ми, насамперед учені і педагоги, маємо усвідомити найголовніше своє завдання — бути істинними просвітителами, прийти до нинішнього студента, завтрашнього фахівця і громадянина України, з правдивими сторінками відтвореної національної історії та культури. В усіх народів, у всі часи й епохи реальне буття і духовність ґрунтуються на фундаменті традицій, на стовпах історичної правди. Саме тому по-справжньому відродитися духовно ми зможемо лише за умови повернення власної героїчної історії, залучення до практики творення сьогоднішнього культурних надбань, котрі залишили нам наші славні попередники. Саме цю подвижницьку місію відродження національної самосвідомості виконує в науковому просторі України вітчизняна етнологія як система культурологічних та історичних ідей, що їх об'єднує це високе слово — духовність.

Видатний учений та популяризатор науки С.І. Вавилов писав: «Наука не може обмежитися розвитком ідей — однаковою мірою вона мусить торкатися живих людей, з їхніми особливостями, талантами, залежністю від соціальних умов, країни й епохи... Життя й діяльність передових людей — дуже важливий фактор у розвитку науки, а їхній життєпис є необхідною частиною історії науки»¹. Отже, наука — це подвижницька праця конкретних людей, і справжні вчені — це великі трудівники, які ніколи не знали і не знають втоми у зведенні гігантської споруди — системи наукових знань. Доля та здобутки кожного вченого — складники історії науки в цілому. Для української науки, де ще й досі залишається стільки «білих плям», важливо не лише повернути несправедливо забуті чи то штучно вилучені з історії української науки імена, але й віддати належну шану тим, хто й сьогодні невтомно трудиться на її ниві.

Степан Петрович Павлюк очолив Інститут народознавства НАН України в роки кардинальної зміни парадигми вітчизняної етнології. І саме ці зміни зумовили необхідність змістовної та організаційної перебудови в діяльності інституту. Завдяки пра-

¹ Вильям Сибрук. Роберт Вільямс Вуд. Современный чародей физики / Под ред. С.И. Вавилова. — М.: ОГИЗ, 1946. — С. 3.

вильно визначеним пріоритетам у роботі, концентрації зусиль усього творчого колективу інституту на найбільш актуальних проблемах українського народознавства в контексті розвитку світової наукової думки Інститут народознавства на чолі із С.П. Павлюком зберіг статус провідної академічної установи і став національним центром досліджень та генератором нових підходів у розв'язанні проблем етногенезу, етнічної історії та культури українського народу.

Як справжній учений, Степан Петрович добре розуміє, що наука без залучення до наукової праці обдарованої молоді, без особистої участі науковця в процесі передачі знань не має майбутнього. Справжній учений не може не бути педагогом у складний для країни час, коли виховання самостійно мислячої, патріотично налаштованої і соціально відповідальної молоді з чіткою громадянською позицією є чи не єдиним шансом для утвердження нової України в європейському просторі та за його межами.

Колектив Національного лісотехнічного університету України пишається тим, що причетний до становлення Степана Петровича як освітянина. Саме в стінах нашого університету він отримав звання професора, ґрунтовно розробив і читав курси з історії української культури, етнології, тривалий час очолював кафедру політології. Наша співпраця триває й нині: під його керівництвом упродовж багатьох років працюють наші аспіранти, проходять стажування викладачі.

Професор С.П. Павлюк очолює філіал кафедри соціології та культурології при Інституті народознавства, що став прекрасною базою для проведення занять з культурологічних курсів для наших студентів, котрі отримали можливість знайомитися з музейними експозиціями, долучатися до відповідних музейних фондів, працювати в бібліотеці інституту. Спільними зусиллями науковців Інституту народознавства і ви-

кладачів кафедри соціології та культурології, а також кафедри дизайну було успішно виконано науково-дослідну роботу «Українське народне меблярство як основа сучасного меблевого виробництва», що мала держбюджетне фінансування. За результатами цих досліджень захищено кандидатську дисертацію, отримано два авторські свідоцтва на винаходи. Розробки і рекомендації наших науковців запровадили у виробництво підприємства деревообробної промисловості.

Усвідомлюючи проблеми і потреби сучасної освіти в царині навчальної літератури, С.П. Павлюк ініціював видання підручників та навчальних посібників для вищої школи з українського народознавства та етнології. Ці підручники, які є глибоконауковими за своїм змістом, вирізняє виваженість та чіткість формулювань, доступність викладу, наявність елементів проблемності, що спонукає студента до самостійної роботи, до творчого опрацювання навчального матеріалу. В одному з них Степан Петрович пише: «Саме сьогодні громадянам України необхідно пізнати і зрозуміти велич нашої народно-традиційної культури, її одвічний гуманізм, добробут, всепрощення, доброзичливість, щирю гостинність, щоб урівноважити свої вчинки, спрямувати їх на утвердження української державності, забезпечення душевного затишку всім, хто живе на етнічній землі України»².

Величезний інтерес у наукових колах, серед викладачів та аспірантів викликає і фундаментальна чотири томна праця «Етногенез та етнічна історія населення Українських Карпат»³, головним редактором та

² Українське народознавство: Навч. посібник / За ред. С.П. Павлюка. — 2-ге вид. — К.: Знання, 2007. — С. 18.

³ Етногенез та етнічна історія населення Українських Карпат: У 4 т. / За ред. С.П. Павлюка. — Львів: Інститут народознавства НАН України, 1999. — Т. 1; — 2006. — Т. 2.

співавтором якої є С.П. Павлюк. Над цим виданням працювали вчені-етнологи, історики та культурологи не лише з Інституту народознавства НАН України, але й з інших академічних установ і провідних вищих навчальних закладів країни. Ми пишаємося тим, що серед авторів цієї ґрунтовної праці є і викладачі Національного лісотехнічного університету України.

Внесок Степана Петровича в розвиток української науки високооцінений громадськістю та державою. Він удостоєний відзнаки Президента України — ордена «За заслуги» III ступеня, багатьох поважних звань, премій, нагород. Проте важко виміряти всю силу й енергію людського таланту і мужності, які притаманні ювілярові, його працелюбство, людяність, духовність.

Відаючи належне науковим та дидактичним здобуткам С.П. Павлюка, а він є автором понад 500 наукових праць, особливо хочемо відзначити перспективу нашої

співпраці. Як учені й педагоги, ми повинні ще багато зробити для охорони і примноження культурних надбань нашого народу, для збереження природного середовища, що забезпечується сталим економічним розвитком та невиснажливим природокористуванням. Довкілля і культурна спадщина, захищені нашими спільними зусиллями, працею фахівців, яких ми виховали, є запорукою процвітання нашої Батьківщини — незалежної України.

Ваш невичерпний потенціал, Степане Петровичу, зобов'язує Вас іще багато років працювати заради майбутнього.

Ю. ТУНИЦЯ,
академік НАН України,
ректор Національного лісотехнічного
університету України
І. МАГАЗИНЩИКОВА,
кандидат економічних наук,
завідувач кафедри соціології
та культурології
цього університету
(Львів)

Визнання

Український учений удостоєний медалі Блеза Паскаля

Медаль імені Блеза Паскаля — широко відомого французького вченого XVII століття математика і фізика, філософа і письменника — одна з найпрестижніших міжнародних нагород. Вона була заснована Європейською академією наук у 2003 році та присуджується на знак визнання значного особистого внеску нагороджуваного вченого в науку і технології, а також сприяння розвитку дослідницьких навиків у освіті.

На початку цього року медаллю Блеза Паскаля нагороджено українського вченого директора Інституту механіки ім. С.П. Тимошенка НАН України академіка НАН України О.М. Гузя за роботи в галузі наук про матеріали.

О.М. Гузь — учений зі світовим іменем. Він автор 55 монографій та близько 900 наукових праць. Серед його учнів 60 докторів та понад 150 кандидатів наук. За його особистої участі та під його керівництвом вишло в світ 12-томне видання «Механіка композитів», низка інших багатотомних фундаментальних праць.